شینجاڭ اگەنتسگى كولەمدى ادەبي حابار تاراتتى

«حالىق ئۈشىن اسقاقتاتا ئان شىرقاپ، ئداۋىر رۇحىن سومدادى ـــ جاڭا داۋىردەگى ەلىمىزدىڭ سوتسياليستىك ادەبيەت ـ كوركەمونەر تەتىتسكەرى مول، بەينەسى شىت جاڭا بولدى»

شینجاڭ اگەنتسگىنىڭ 12 ـ ايدىڭ 12 ـ كۈنى بەيجىڭنەن بەرگەن حابارى. شینجاڭ اگەنتسگى 12 ـ ايدىڭ 12 ـ كۈنى «حالىق ئۈشىن اسقاقتاتا ئان شىرقاپ، ئداۋىر رۇحىن سومدادى ـــ جاڭا داۋىردەگى ەلىمىزدىڭ سوتسياليستىك ادەبيەت ـ كوركەمونەر تەتىتسكەرى مول، بەينەسى شىت جاڭا بولدى» اتتى كولەمدى ادەبي حابار تاراتتى.

ماقالادا بىلاي دەلىندى: ماددەنيەت تاەدىرى مەملەكەت تاەدىرىمەن بايلانىستى، ماددەنيەت تىنىسى ەل تىنىسىمەن جالعاسپ جاتادى.

پارتيا 18 ـ قۇرىلتايىنان بەرى شي جينپىڭ جولداستى ۇيىتقى ەتكەن پارتيا ورتالىق كومىتەتى ادەبيەت ـ كوركەمونەر تەتىرىنە وسكەلەڭ ئمان بەرپ، جاڭا داۋىردە ادەبيەت ـ كوركەمونەر قىزمەتىن جاقسى تەتەۋدى ارقاۋ ەتپ ئبىر قىدىرۇ ماڭىزدى بايمداۋلار جاسىپ، جاڭا تاريحي شارت ـ جاعدايداعى ادەبيەت ـ كوركەمونەر قىزمەتىنىڭ بەتالىستىق، جالپى جاعدايلىق، ستراتەگيالىق كەلەلى ماسەلەلەرىنە تەرەڭ جاۋاپ بەرپ، ماركسيزمدىك ادەبيەت ـ كوركەمونەر نازاريەسىن بايىتپ جانە داڭىمتپ، سوتسياليستىك ادەبيەت ـ كوركەمونەردىڭ جاڭا داۋىردە گۇلدەنۇىنە، داموىنا ايقىن العا باسۇ بەتالىسىن كورسەتتى.

2016 ـ جىلى 11 ـ ايدا باس شۇجي شي جينپىڭ جۇڭگو ادەبيەت ـ كوركەمونەرشىلەر بىرلەستىگىنىڭ 10 ـ قۇرىلتايىنىڭ، جۇڭگو جازۋشىلار قوعامىنىڭ 9 ـ قۇرىلتايىنىڭ اشىلۋ سالتىنا قاتىناستى ئارى ماڭىزدى ئسوز سويلەپ، قالىڭ ادەبيەت ـ كوركەمونەر قىزمەتكەرلەرىن جۇڭحۇا ۇلتىنىڭ ۇلى گۇلدەنۇ ئداۋىرىنىڭ ادەبيەت ـ كوركەمونەر شىڭىن قۇلشىنا سومداۋعا ۇندەپ، ادەبيەت ـ كوركەمونەر سالاسىنا جاڭا جورىق دابىلىن قاقتى.

ماقالادا مىنالار اتاپ كورسەتىلدى: قالىڭ ادەبيەت ـ كوركەمونەر قىزمەتكەرلەرى شي جينپىڭ جاڭا ئداۋىر جۇڭگوشا سوتسياليزم يدەياسىنىڭ جەتەكشىلىگىندە، حالقتى وزەك ەتكەن شىعارماشىلىق باعدارىنا تاباندى بولىپ، كوركەمونەر مۇراتىن پارتيا مەن حالىق ىستەرىمەن توعىستىرىپ، ئداۋىر ئۇنىن بەينەلەيتىن، حالقتىڭ كۇرەسىن ايگىلەيتىن، ۇلت رۇحىن جەلپىندىرەتىن، قاستەرلى مىنەز ـ قۇلقىنى سومدايتىن تاڭداۋلى تۇىندىلار ارقىلى سوتسياليستىك مادەنيەتتىڭ گۇلدەنۇىن، داموىن پارمەندى ىلگەرىلەتپ، جۇڭحۇا ۇلتىنىڭ ۇلى گۇلدەنۇىنە زەيىن زەردە، كۇش ـ قۇات ۇيىستىرىپ، تامىردى بەكەمدەپ، رۇح سومدادى.

ماقالا جيىنى 4 بولىككە بولىنگەن: شي جينپىڭ جاڭا ئداۋىر جۇڭگوشا سوتسياليزم يدەياسىن جەتەكشى ەتۋگە تاباندى بولپ، سوتسياليستىك وزىق مادەنيەتتىڭ العا باسۇ بەتالىسىن مىقتاپ يگەرۇ؛ ئداۋىرىنىڭ العا باسۇىنان كۇش ـ قۇات قابىلداپ، سارا ادەبيەت ـ كوركەمونەر تۇىندىلارى ارقىلى ئداۋىر دابىلىن قاعۇ؛ حالقتى وزەك ەتۋگە تاباندى بولپ، حالققا اناعۇرلىم جاقسى، اناعۇرلىم كوپ رۇحانى ازىق ازىرلەۋ؛ جاسامپاز سىپاتتى كادەگە جاراتۋعا، جاسامپاز سىپاتتى دامىتۋعا تاباندى بولپ، مادەنيەت سەنىمىن بەكەمدەپ، جۇڭحۇا مادەنيەتىنىڭ جاڭا شۇعالاسىن جازۋ.

ماقالادا مىنالار اتاپ كورسەتىلدى: ادامزاتتىڭ ەڭ وزىق جاعىنا نازار اۋدارىپ، ادامزاتتىڭ رۇحانى دۇنيەسىنىڭ ەڭ تەرەڭ قاتپارىنا نزدەنىس جاسىپ، جاڭا داۋىردەگى جۇڭگو ادەبيەت ـ كوركەمونەرىنىڭ كەرى قايتارۋعا كەلمەيتىن گۇلدەنۇ جولىندا رۇحانى الاۋدى بيىك ۇستاپ، ەكپىندەي ىلگەرىلەۋ دابىلىن قاعىپ، جۇڭحۇا ۇلتىنىڭ جاڭا داستانىن جازايىق.

(باسى 1 ـ بەتتە)

4 ـ توپتاعى 45 ئتۇرلى ئدارى ـ دارەكتىك باعاسى ورتا ەسەپپەن 65% تومەندەدى، ەڭ جوعارى بولعاندا باعاسى 96% تومەندەدى، بۇلار جوعارى قانىسىمى، سۇسامىر، اس قورىتۇ جولى اۋرۇلارى، رۇحانى اۋرۇلار، قاتەرلى وسپە سياقتىلاردى ەمدەۋ سالاسىنا سايادى؛ 5 ـ توپتاعى 61 ئتۇرلى ئدارى ـ دارەكتىك ىشىندە جوعارى قان قىسىم اۋرۇى، سۇسامىر، ايدارشا ارتەريانىڭ قابىنۇىنان جابىسقان جۇرەك اۋرۇى، اس قورىتۇ جۇيەسى اۋرۇلارى سياقتى ۇنەمى كەزدەسەتىن سوزىلمالى اۋرۇلارعا پايدالانىلاتىن دارىلەر دە، وكپە راگى، ۇيقى بەزى راگى سياقتى سالماقتى اۋرۇلارعا پايدالانىلاتىن دارىلەر دە بار، تاعى مۇشە كورنەكتىلەندىرۇ ئدارىسى، قورەكتىك ئدارىسى سياقتى كلينيكالىق قوسىمشا تۇردەگى دارىلەر دە بار، ورتا ەسەپپەن 56% تومەندەدى، ەڭ جوعارى ارزاندۇ مولشەرى 97% بولدى.

ەمىلەكەتتىڭ "ئدارى ـ دارەكتى توپ ساتىپ الۋىن" تيانقاتاندىرىپ، حالققا تيمدىلىك جەتكىزۋگە شىنايى كەپىلدىك ەتۋمەن بىرگە، رايونىمىز تاعى "ئوزى تاڭداۋ ارەكەتىن" بەلسەنە ورىستەتپ، اۋتونوميالى رايونىڭ، بيىكتۇاننىڭ بىرلەسپ شوعىرلى ساتىپ الۋىن سىكە قوسىپ، 6 ـ ايدىڭ 25 ـ كۇنى 50 ئتۇرلى ئدارى ـ دارەك "جاڭادان قوسىلىپ"، ورتاشا ارزاندۇ مولشەرى 40.55% بولپ، ەڭ جوعارى ارزاندۇ مولشەرى 93% بولدى، كەلىسىپ ساتىپ الۋ مولشەرى بوينىشا ەسەپتەگەندە، ساتىپ الۋ پەرىودى ىشىندە 100 ميللىون يۇانعا تاياۋ قارجىنى ۇنەمدەيدى. رايونىمىز تاعى بىرلەسكەن ولكە، قالالاردىڭ شوعىرلى ساتىپ الۋىنا بەلسەنە ات سالىسىپ، 9 ـ ايدىڭ 15 ـ كۇنى چۇڭچيڭ سياقتى 10 ولكە (رايون، قالا) جانە بيىكتۇاننان قۇرالعان ۇنەمى پايدالانىلاتىن دارىلەردى بىرلەستىرىپ، شوعىرلى ساتىپ الۋى، تاپشى ئدارى ـ دارەكتى بىرلەستىكتىك شوعىرلى ساتىپ الۋى تياناقتاندى، بۇل 35 ئتۇرلى ۇنەمى قولدانىلاتىن ئدارىنى، 21 ئتۇرلى تاپشى ئدارىنى قامتيدى.

ەمدەۋدەگى قىمبات باعالى شىعىن ماتەريالدارى جاعىندا، بيىل 1 ـ ايدان باستاپ ايدارشا ارتەريا تىرەۋى، ايدارشا ارتەريانى كەڭەيتكىش شارشا قالىڭتاسى، ايدارشا ارتەريانىڭ جەتەك جىپشەسى ىلگەرىندى ـ كەيىندى رايونىمىزدا تياناقتاندى. ايدارشا ارتەريا تىرەۋىنىڭ باعاسى 13 مىڭ يۇاننان 700 يۇان اينالاسىنا تومەندەدى، ورتاشا ارزاندۇ مولشەرى 93% بولدى؛ ايدارشا ارتەريانى كەڭەيتكىش شارشا قالتاسىنىڭ ورتاشا باعاسى 3400 يۇاننان 319 يۇانعا تومەندەپ، ورتاشا ارزاندۇ مولشەرى 90% بولدى؛ ايدارشا ارتەريانىڭ جەتەك جىپشەسىنىڭ ورتاشا باعاسى 1510.16 يۇاننان 590.58 يۇانعا تومەندەپ، ورتاشا ارزاندۇ مولشەرى 60.89% بولدى. رايونىمىز تاعى شانشي ولكەسى ۇيمداستىرعان ولكە ارالىق بىرلەستىكتىك جاساندى كريستالدى مولشەرلەپ ساتىپ الۋىنا قاتىناسىپ، 56 ئتۇرلى ئونىمنىڭ باعاسى ورتا ەسەپپەن 53% تومەندەدى.

اۋتونوميالى رايوندىق ەمدەۋدى قامتاماسىزداندىرۇ مەكەمەسىنىڭ قاتىستى جاۋاپتىسى بىلاي دەپ تانىستىردى: بيىل رايونىمىز مەملەكەت ۇيىمداستىرعان ەمدەۋدەگى شىعىن ماتەريالدارىنىڭ شىندەگى 2 ـ توپتاعى جاساندى بۇىن مەن 6 ـ توپتاعى ئدارى ـ دارەكتەردى (ينسۇلين ارناۋلى ئتۇرى) شوعىرلى ساتىپ الۋعا قاتىناستى، كەلەر جىلى تياناقتاناتىنى. كەلەسى قادامدا رايونىمىز تاعى بىرلەسكەن ولكە، قالالارمەن بىرگە 3 توپتاعى ئدارى ـ دارەكتەردى (جۇڭي شيپاگەرلىگىنىڭ جاساۋلى دارىلەردىنىڭ 1 ـ توبى)، 7 تۇردەگى ەمدەۋدە كوپ پايدالانىلاتىن ماتەريالدارىدى شوعىرلى ساتىپ الۋ ورىستەتىپ، ئار ۇلت بۇقاراسىنىڭ ەمدەۋ رەفورماسىنىڭ پايداسىنان شىن مانىندە يگىلىكتەنۇىنە مۇمكىندىك جاسايدى.

ۇعىسۇعا قاراعاندا، بيىل رايونىمىزداعى 1500دەن استام ەمدەۋ، ئدارى ـ دارەك قۇرىلمدارى مولشەرلەپ ساتىپ الۋعا بەلسەنە ات سالسادى، مەجەمەن 3 ميلليارد 214 ميللىون يۇان ەمدەۋ قاراجاتى شىعىنىن ۇنەمدەيدى ەكەن.

---

100 جىلدىق كۇرەس جولىندا جاڭا ساياحاتتا

بورىشتى ەستە بەرىك ساقتاپ، جاسىل دامۇعا قول جەتكىزدى

ـــ سايحانبا رۇحى جوننەندەگى شولۋ

جۇڭگو كومۇنيستەرىنىڭ رۇحانى شەجىرەسى

□ شینجاڭ اگەنتسگىنىڭ تىلشىلەرى ساۋ گوچاڭ، يۇي جياشين

بۇرىن بۇل ارا "سارى قۇم كۇن كوزىن جاپقان، ۇشقان قۇسقا قونار اعاش بولماعان" جاپان ئتۇز، قۇمدى دالا بولاتىن؛ قازىر بۇل ارا ميللیون مۇلىق ەكپە ورمانى بار، بەيجيڭ مەن تيانجيندى قورعاپ تۇرعان ماڭزدى ەكولوگيالىق قالتقى.

ئۇش ۇرپاق، 59 جىل، حىبەي ولكەسى سايحانبا ورمان الاڭىنىڭ قۇرىلىسشىلارى پارتيانىڭ ۇندەۋىنە بويسۇنىپ، جاستىق كوكتەمى مەن كۇرەسى ارقىلى جاپان ئتۇزدى ورمان تەڭىزىنە اينالدىرعان "دۇنيە كەرەمەتىن" جاراتىپ، ئىس جۇزىندىك ارەكەتمەن "تۇنىق سۇ، جاسىل تاۋ ـــ باعالى بايلىق" ۇستانىمىن ئتۇسىندىرىپ، "بورىشتى ەستە بەرىك ساقتاۋ، قاجىرلىلىقپەن شارۋاشىلىق قۇرۇ، جاسىل دامۇ" سىندى سايحانبا رۇحىن تۇلعالادى.

وسى رۇح سايحانبانى ئشول دالادان شۇرۋاتقا اينالدىرعان وزەكتى شيفر، سوندداي ـ اق ول ئبىزدى ەكولوگيالىق ورىكەنيەت قۇرىلىسىن ۇزدىكسىز ىلگەرىلەتپ، جاڭا جورىقتا تاعى دا ەڭبەك ئسىڭىرىپ ۇلەس قوسۇعا جىگەرلەندىرەدى.

بورىشتى ەستە بەرىك ساقتاپ، كەرەمەتتەر جاراتتى

حىبەيدىڭ ەڭ سولتۇستىك شەتى مەن ىشكى موڭعۇلدىڭ تۇيىلىسكەن تۇسىنا ورنالاسقان سايحانبا ماشينالى ورمان الاڭىنا كىرىپ، ۇشى ـ قيىرسىز نۇ ورماندا تۇرىپ، بۇل ارانىڭ بۇرىن قىلتان وسپەگەن ئشول دالا ەكەندىگىن ەلەستەتۇ قيىن.

سايحانبا "كوركتى شىڭ" دەگەن ماعىنانى بىلدىرەدى، كەزىندە چيڭ ئداۋىرى پاتشا اۋلەتىنىڭ اڭشىلىق قورىعى "مۇلان سايات ئوڭىرىنىڭ" ماڭزدى قۇرامداس بولىگى بولاتىن، كەيىن تىڭ اشۋ، بەتالدى اعاش كەسۋ سەبەبىنەن بىرتىندەپ قاعىرلانىپ جاپان ئتۇز، ئشول دالاعا اينالعان.

20 ـ عاسىردىڭ 60 ـ جىلدارىنىڭ باسىندا، "بەيجيڭ قالاسىن قۇمدى بوران تىقسىرعان" قيىن جاعدايدى وزگەرتۇ ئۇشىن مەملەكەت ئرى كولەمدە مەملەكەت يەلىگىندەگى ورمان الاڭىن سالپ، وسىمدىك جامىلعىسىن قالپىنا كەلتىرىپ، قۇمدى بوراندى بوگەۋ بەكمىنە كەلەدى.

جاپان تۇزدە قۇلازىعالى جارتى عاسىرعا جۇىقتاعان سايحانبادا اعاش ەگپ ورمان ئوسىرۇ قايدان وڭاي بولسىن؟ ەڭ تومەنگى تەمپەراتۇرا نولدەن تومەن 43.3℃، جىلدىق ورتاشا تەمپەراتۇرا نولدەن تومەن 1.3℃، ئۇستىرتىنى، سۇىق، تەڭىز دەڭگەيىنەن بيىك وڭىردە ورمان ئوسىرۇ تاجىريبەسى جوققا ساكىن... ورمان الاڭىنىڭ تۇڭعىش توپتاعى قۇرىلىسشىسى جاۋ جىنيۇي: "ول كەزدە ئبارى قۇمدى جەرلەر مەن تاقىر تاۋ، قىلتان وسپەگەن جوتالار بولاتىن، قۇمدى، قارلى بوران اسپاندى قاپتاپ، كۇن كوزىن كورسەتپەيدى، جۇزىڭە پىشاقشا تيەتىن"، ـ دەپ ەسىنە الدى.

پارتيانىڭ ۇندەۋىنە قۇلاق سالىپ، اۋەلگى بورىشتى ادا ەتتى. شارت ـ جاعداي جاپالى بولسا دا، ئبىر توپ جاستىڭ باتىلدىقپەن جاۋاپكەرشىلىك ارقالاۋ قادامىن توسا العان جوق. 1962 ـ جىلى بۇكىل ەلدەگى 18 ولكە، رايون، قالادان جوعارى تەحنيكۇم، ورتا تەحنيكۇم ئبىتىرىپ كەلگەن 127 وقۇشى سايحانباعا جەتىپ، جەرگىلىكتى ورمان الاڭىندا 242 كادر ـ قىزمەتكەرمەن بىرگە، ورتاشا جاسى 24كە جەتپەيتىن جاستاردان قۇرالعان شارۋاشىلىق قۇرۇ قوسىنىن قۇرىپ، تابيعاتتى بويسۇندىرۇداي تىڭ يگەرۇ جولىنا ئتۇستى.

"ول كەزدە قار سۇىن، جاڭبىر سۇىن، اربىق ـ كولشىك سۇىن ئشپ، قارا سۇلدان جاسالعان سقپا مومو، كارتوپ پەن تۇزدالعان كوكونىس جەدىك". سول جىلى 5 قىز ساباقتاسىمەن بىرگە قايتپاس جىگەرمەن سايحانباعا كەلگەن چىن يانشيانىڭ شاشى قازىر كۇمىستەي ەپياق، سول جىلداردى ەسكە العاندا، جاپالى دا مىحنىتتى شاقتار ئۇشىن ەش وكىنىش بىلدىرگەن جوق. "ئوز قولىمەن ەككەن قالامشالاردىڭ ئزاۋلىم اعاشتارعا اينالاندىعىن كورگەن سايىن باقىت سەزىنەمىن، ونى ايتپ جەتكىزە المايمىن"، ـ دەيدى ول.

ئۇستىرتىنى، سۇىق وڭىردە ورمان ئوسىرۇ تاجىريبەسى كەمشىل بولعاندىقتان، 1962 ـ جىلى، 1963 ـ جىلى سايحانبادا ەگىلگەن اعاشتاردىڭ قاتارعا قوسلۇ سالىستىرماسى 8%كە دە جەتپەي قالدى، ورمان وسىرۇدە قايتا ـ قايتا ساتسىزدىككە ۇشىراۋ ادامدارىدىڭ سەنىمىن شايقالتا باستادى.

"تاۋعا تابيعي بال قاراعاي وسە العان ەكەن، ماشينالى ورمانىڭ وسپەيتىنىنە سەنبەيمىن!"، ـ سول كەزدە ورمان الاڭى پارتكومىنىڭ تۇڭعىش شۇجيى ۋاڭ شاڭجاي تاۋەكەلگە بەل بۇىپ، جۇمىسشى ـ قىزمەتكەرلەردى باستاپ ورمان الاڭىنىڭ جۇمىس اۋماعىنا جاقىن ماتيكىڭدە "ماتيكىڭ بىرلەسكەن شايقاسىن" جۇرگىزدى. ئۇرتىس تالاي كۇن تاۋدا جاتىپ، تاۋدا تاماقتانىپ، كورسەتكەن قاجىر ـ قايراتىنىڭ وتەۋى اقىرى قايتتى: سول رەتكى "بىرلەسكەن شايقاستا" جالپى 516 مۇ جەرگە بال قاراعاي وتىرعىزىلىپ، قاتارعا قوسلۇ سالىستىرماسى 90%تەن استى. اسەرلەنگەننەن تاۋ بەتكەيىنە جۇرەلەگەن ۋاڭ شاڭجايدىڭ كوز جاسى ئجۇزىن جۇىپ كەتتى.

بورىشقا ادال بولۇداي رۇح ۋاڭ شاڭجايدىڭ بۇكىل عۇمىرىمەن ساباقتاسىپ جاتىر. 1989 ـ جىلى قايتىس بولعاننان كەيىن، ۇيىندەگىلەر ونىڭ وسيەتى بويىنشا، سۇيەك كۇلىن سايحانباعا شاشتى. ۇزاق ۇيقىداعى وعان سەرىك بولعان بال قاراعاي ورمانى قازىر "شاڭجاي ەسكەرتكىش ورمانى" دەپ اتالىپ، ميللیون مۇلىق ورمان تەڭىزىنىڭ تورىكىنىنە اينالدى.

سايحانبا ماشينالى ورمان الاڭى پارتكومىنىڭ شۇجيى ان چاڭمەيڭ بىلاي دەدى: "استانا ئۇشىن قۇم قايناردىن توسۋ، بەيجيڭ مەن تيانجين ئۇشىن سۇ قايناردىن نارلەندىرۇ سايحانبالقتاردىڭ بيىك مۇراتى، اعاش ەگۇ ولاردىڭ بولاتتاي بەرىك بورىشى".

2017 ـ جىلى 8 ـ ايدا باس شۇجي شي جينپىڭ سايحانبا ماشينالى ورمان الاڭى قۇرىلىسشىلارىنىڭ اسەرلى نزگى سىتەرى جوننەندە ماڭزدى نۇسقاۋ بەرپ، سايحانبا رۇحىنا بورىشتى ەستە بەرىك ساقتاۋ، قاجىرلىلىقپەن شارۋاشىلىق قۇرۇ، جاسىل دامۇ دەپ انقتاما جاسادى.

قاجىرلىلىقپەن شارۋاشىلىق قۇرىپ، ۇزدىكسىز كۇرەس جاسادى

پارتيانىڭ ۇندەۋىندە، توپ ـ توپ، ۇرپاقتان ـ ۇرپاققا جالعاسقان جاس قۇرىلىسشىلار جاسىل كۇش جالعاۋدى ۇزدىكسىز جۇرگىزدى، "سايحانبا رۇحى" ۋاقىت ـ كەڭىستىكتەن ئوتىپ جالعاسا بەردى.

سايحانبادا "جاستىق كوكتەمىندەگى ارناعانىڭ بۇكىل عۇمىرىندەگى ارناعانىڭ، بۇكىل ئومىرىندەگى ارناعانىڭ ئۇرىم ـ بۇتاعىڭمەن ارناعانىڭ" دەگەن اتالى ئسوز بار.

ورتتەن ساقتانۇ قاراۋىلىسسى لىۋ جۇن مەن ۋاڭ جۇان مىنە وسىنداي ەرلى ـ زايىپتى. ورمان الاڭىنىڭ تەرەڭ قوينىنداعى "قاراۋىل مۇناراسىندا" تۇراتىن ولار كۇندىز ئار 15 مىنۇتتا ئبىر رەت ورمان ئوڭىرىنىڭ ئورت جاعدايىنان مالىمەت جاسايدى، ئتۇيىندى كەزدەردە تۇندە ساعاتىنا ئبىر رەت مالىمەت جاسايدى. جىل بويى جالعىزدىقپەن سەرىكتەسكەن شاقتار جىلدان ـ جىلعا، كۇننەن ـ كۇنگە جالعاسپ، تابانى كۇرەكتەي 23 جىل تۇردى.

"ورمانشىلىقتى تاڭداعان ەكەنسىڭ، ۇلەس قوسۋدى تاڭدادىڭ دەگەن ئسوز". 1973 ـ جىلى سايحانباداعى ەكىنشى ۇرپاق شارۋاشىلىق قۇرۇشى دىڭ باۋجۇ 2 ۇلىنىڭ دا قازىر ورمان الاڭىندا ورمان الاڭىن قورعاۋشى جانە جۇمىس جۇرگىزۋشى قىزمەتىن ىستەيتىندىگىن ايتتى.

1980 ـ جىلى تۇعان يۇي شتاۋ باۋدىڭدىق، 2005 ـ جىلى داشۋەدەن وقۋ بىتىرگەن سوڭ، سايحانباعا بالداي باتىپ، سۇداي ئسىڭدى. سول جىلدارى بەيجيڭدە قىزمەت ىستەيتىن ايەلى ونى كوندىرە الماعان سوڭ، جوعارى ەڭبەكاقدان باز كەشىپ، ونىمەن بىرگە وسى ارادا بولدى. "اعا بۇىنداردىڭ كۇش جالعاۋ تاياعىن مقتاپ ۇستاپ، ۇزدىكسىز ەكپىندەي العا تارتامىز"، ـ دەدى ول.

سايحانبادا "اتا ـ بابامىزدان قالعان استى ئشپ، ۇرپاقتاردىڭ قازانىن قاڭىراتۇ كەرەمەتتىك ەمەس، اتا ـ بابانىڭ بورىشىن وتەپ، ۇرپاقتارعا ىشەر اس قالدىرۇ ناعىز مەقتىلىق!" دەگەن ئسوز تاراعان.

جاڭا ۇرپاق سايحانبالقتار الدىڭعىلاردىڭ ەڭبەگىنە مالدانىپ قام ـ قايعىسىز جاتقان جوق، جاستىق كوكتەمىن ارناپ، ۇزدىكسىز كۇرەس جۇرگىزۋدى تاڭدادى.

ۇزاق جىلدار ۇزبەي تىڭ يگەرپ ورمان وسىرگەندىكتەن، ورمان الاڭىنا تاۋەلدى كولەمدە اعاش ەگۇگە بولاتىن جەر بارعان سايىن ازايدى، سونىمەن 2017 ـ جىلدان بەرى سايحانبالقتار توپىراعى قۇنارسىز، تاستاقتى، سۇدىڭ پارلانۇى تەز تاستى كۇنگەي بەتتى ورمان وسىرۇدەن قامال الۋدىڭ ئتۇينى ەتپ، بيىك جوتا، قۇلاما بەتكەي سياقتى"قيىن جەرلەرگە" سايىس جارىيالادى.

بۇل جەرلەردىڭ توپىراعىنىڭ قالىڭدىعى نەبارى بىرنەشە سانتيمەتر عانا، "تاس تاقتايعا اعاش ەگۇمەن" بىردەي. قيا بەتكەي، قاتتى تاس، جول جوق، ماشينا جۇرە المايتىندىقتان، قاشىرعا ارتىپ نەمەسە ادام ارقالاپ شعارۋ كەرەك. سايحانبالقتاردىڭ جان قيارلىعى مەن توزىمدىلىگىنىڭ ارقاسىندا، 2017 ـ جىلدان بەرى سايحانبادا تاستى تاۋ بەتكەيىندە 101 مىڭ مۇ جەرگە ورمان وسىرۇدەن قامال الىنىپ، ورماننىڭ قاتارعا قوسلۇ سالىستىرماسى 98%كە جەتتى.

سايحانبا ماشينالى ورمان الاڭىنىڭ باستىعى چىن جىچيڭ تەبىرەنە بىلاي دەدى: "ئار ۇرپاقتىڭ ئوز بورىشى، ئار ۇرپاقتىڭ ئوز جاۋاپكەرشىلىگى بولادى. قازىر ئبزدىڭ وسى كەزەكتى باسشىلىق القامز ورمان الاڭىنىڭ 13 ـ كەزەكتى القاسى. وسى ورماندى ساقتاۋ، ويداعداي قورعاۋ، ونىڭ ساپالى جاسىلدانا بەرۇىنە مۇمكىندىك جاساۋ يىعىمزعا ارقالاعان كەلەلى ساياسي جاۋاپكەرشىلىك!".

جاسىل دامپ، ۇزدىكسىز كەرەمەت جاراتتى

59 جىلدان بەرى سايحانبانىڭ شارۋاشىلىق قۇرۇ جولى جاسىل ئتۇستى ەگۇ جولى، جاسىل ئتۇستى قورعاۋ جولى، ونان دا ماڭزدىسى، جاسىل دامۇ جولى بولدى.

سايحانباداعى ميللیون مۇلىق ورمان بەرىك جاسىل قالتقى تۇرعىزىپ، حۇنشانداك قۇمدىعىنىڭ وڭتۇستىككە قاراي تىقسىرۇن ئىن ئونمەدى توستى، ئار جىلى لۇانحى، لياۋحى وزەنى تومەنگى اعارى وڭىرلەرىندە سۇ قايناردىن نارلەندىرۇ، تۇشتى سۇدى تازارتۇ كولەمى 284 ميللیون تەكشەمەتر بولپ، جىل سايىن 5 ميللیون 135 مىڭ 500 تونىنا توپىراقتىڭ شايلۇىنىڭ الدىن الدى؛ جىلىنا 860 مىڭ 300 تونىنا كومىر قىشقىل گازىن ئسىمىرىپ، 598 مىڭ 400 تونىنا وتتەگى ئبولپ شعارادى.

سايحانبانىڭ تاماشا ەكولوگيالىق ورتاسى مەن مول تۇرلەر بايلىعى ونى باعالى تابيعي حايۋانات پەن وسىمدىك ئتۇرى گەن قامباسىنا اينالدىردى، قۇرلقتىق جابايى ومىرتقالى حايۋاناتتاردان 261 ئتۇر، بالىق تەكتەستەردەن 32 ئتۇر، ناسەكومىرداردان 660 ئتۇر، ئرى تيپتى ساڭىراۋقۇلاقتاردان 179 ئتۇر، وسىمدىكتەردەن 625 ئتۇر بار.

سايحانبا جۇڭگونىڭ "ەكولوگيالىق ورىكەنيەت قۇرىلىسىنىڭ ۇلگىسىنە" اينالپ قانا قويماي، ونىڭ ۇستىنە ورمان الاڭى قۇرىلىسشىلارىنا بىرلەسكەن مەملەكەتتەر ۇيىمى قورشاعان ورتانى جوبالاۋ مەكەمەسى جاعىنان "جەر شارىنىڭ قورعاۋشىسى سيلىعى" دا بەرىلدى.

بيىل 8 ـ ايدىڭ 23 ـ كۇنى باس شۇجي شي جينپىڭ سايحانبا ماشينالى ورمان الاڭىندا قىزمەت تەكسەرگەن كەزدە ورمان الاڭىنىڭ ئۇش ۇرپاق قىزمەتكەر ۋاكىلدەرىمەن بىرلەسىپ الاڭىمەلەستى. ورمان كۇزەتۇ، ورمان قورعاۋشىلار قوسىنىنىڭ بارعان سايىن زورايعانىن كورگەن باس شۇجي شي جينپىڭ ايرىقشا ئسۇينىپ: "سايحانبا رۇحى سىزدەردىڭ ۇزدىكسىز اسقاقتاتۇلارىڭىزدى قاجەت ەتپ قانا قويماي، بۇكىل پارتيانىڭ، بۇكىل ەل حالقىنىڭ دا ۇيرەنىپ، اسقاقتاتپ، ەلىمىزدى تىزە قوسا جاقسى گۇلدەندىرىپ، جاسىل ەكونومىكانى جاقسى دامىتىپ، ەكولوگيالىق ورىكەنيەتتى جاقسى قۇرۇدى قاجەت ەتەدى!"، ـ دەدى.

"باس شۇجيدىڭ تاپسىرماسى سايحانباداعى نەشە ۇرپاق ورمان قىزمەتكەرلەرىنىڭ قىزمەتىن تۇراقتاندىرۇ، سوندداي ـ اق بۇكىل ەلدەگى ورمان قىزمەتكەرلەرىن جىگەرلەندىرۇ، تۇراقتاندىرۇ بولپ تابىلادى"، ـ دەدى ان چاڭمەيڭ، ـ "ئبز، ئسوز جوق، باس شۇجيدىڭ تاپسىرماسىن ەستە بەرىك ساقتاپ، سايحانبا رۇحىن زور كۇشپەن اسقاقتاتپ، ورماندى جاقسى باپتايمىز، جاقسى قورعايمىز، جاقسى باسقارامىز".

جوبا بوينشا سايحانبادا 2 ـ رەتكى شارۋاشىلىق قۇرۇ جالپى بەتتىك ورىستەتىلپ، 2030 ـ جىلعا بارعاندا، ورمان الاڭىنىڭ ورماندى جەر اۋدانى ئبىر ميللیون 200 مىڭ مۇعا جەتپەي، ورمانمەن كومكەرىلۇ سالىستىرماسى 86% جوعارىلايدى، ورمان ەكولوگيالىق جۇيەسى اناعۇرلىم ورنىقتى، اقاۋسىز، ساپالى، جوعارى ئونمدى بولپ، ەكولوگيالىق قىزمەت وتەۋ يقۇاتى كورىنەكتى كۇشەيەدى.

"ئبز جاڭا داۋىردەگى سايحانبانىڭ جاڭا ۇزاق جورىق جولىن جاقسى ئجۇرپ، قاجىرلىلىقپەن، ناقتى ىستەپ، سايحانبانى ادام مەن تابيعاتتىڭ جاراسىمدى قاتار ئومىر سۇرۇدەگى ەكولوگيالىق ورىكەنيەتتەن ۇلگى كورسەتۇ بازاسى ەتپ قۇرپ شعپ، جاسىل دامۇدىڭ جاڭا تاراۋىن تاعى جازامىز"، ـ دەدى چىن جىچيڭ.

اۋەلگى ماقساتتى ماڭگى ساقتاپ، جۇرەكتىلىكپەن بورىش ارقالاپ، جاڭا جورىقتا قايتا اتتاندى. سايحانبا رۇحىن بارىنشا ساۋلەلەندىرپ، جاسىل دامۇ بورىشىن ەستە بەرىك ساقتاپ، بارلىق ادام جاۋاپكەرشىلىگىن ادا ەتپ، ۇزدىكسىز ۇلەس قوسقاندا، ئسوز جوق، جاپپاي سوتسياليستىك وسزامانداناعان مەملەكەت قۇرۇدىڭ جاڭا جورىعىندا جوعارى ساپالى دامۇدىڭ بەرىك قادامىن باسپ، كورىكتى جۇڭگونىڭ جاڭا كارتينىسىن بىرگە كەسكىندەي الامىز.

(شینجاڭ اگەنتسگىنىڭ 11 ـ ايدىڭ 17 ـ كۇنى بەيجيڭنەن بەرگەن حابارى)

مەكەن ـ جايىمىز: ئۇرىمجى قالاسى حۇڭيۇان سولتۇستىك جولى 500 ـ ئنومىر، تاراتۇ ورتالىعى: 5593062، جارناما باسقارماسى: 5593341 پوچتا ئنومىرى: 830028، ايلىق باعاسى 19 يۇان، جىلدىق باعاسى 228 يۇان